

SHAKESPEARE IN LOVE. Heerlijk dollen met Shakespeare

11 maart 1999 om 00:00 uur | RAF BUTSTRAEN

John Maddens spitsvondige „Shakespeare in love" klinkt als muziek van Händel en tintelt als champagne. Heerlijk acteerwerk verhoogt de feeërieke sfeer in een der hoogtepunten van het filmjaar. Goed voor dertien Oscarnominaties.

WAT gebeurde er met William Shakespeare toen hij in 1585, kort na de geboorte van een tweeling, Stratford-upon-Avon verliet en ongeveer acht jaar later in Londen opdook? Aan gissingen ontbreekt het niet. Op de vlucht na een diefstal? Conflict met een man van adel? Bij ons soldaatje gespeeld? Voor de paarden gezorgd van de Londense theaterbezoekers?

Niets van dat alles, zeggen scenaristen Marc Norman en Tom Stoppard. Hij werkt in Londen als dramaturg en acteur, maar raakt in 1593 zonder inspiratie. Getroffen door het later berucht geworden *writer's block*. Zo erg zelfs dat hij amper zijn naam kan schrijven.

Dat maakt Philip Henslowes rekening niet. Shakespeare had hem een stuk beloofd, maar het vlot niet met *Romeo and Ethel, the pirate's daughter*. Alles verandert, als Shakespeare Lady Viola de Lesseps ontmoet. Zij is gefascineerd door zijn poëzie en droomt ervan actrice te worden. Maar dat kan niet. Vrouwenrollen worden door mannen vertolkt. Viola weet raad met dat probleem en ontmoet later haar idool.

Shakespeare wordt prompt verliefd. De liefde is wederzijds, maar Viola is voorbestemd om de vrouw te worden van Lord Wessex. Die wil samen met Viola naar Virginia uitwijken om er tabak te kweken. Zijn plannen krijgen de zegen van de Britse koningin. Kunnen de onderdanen van Elizabeth I daar iets aan veranderen?

Historische feiten, fictieve gegevens, veronderstellingen en vermoedens worden in *Shakespeare in love* dooreengegoot dat het een aard heeft. Zelden is dat zo intelligent gebeurd als in deze film. Hij geeft niet alleen een pittige evocatie van „het dagelijkse theaterleven ten tijde van Shakespeare", maar legt ook een band met de hedendaagse film- en theaterwereld. Vierhonderd jaar kunnen overbruggen is niet iedereen gegeven. John Madden slaagt er op een briljante manier in.

Met de eigenlijke ontstaansgeschiedenis van *Romeo and Juliet* heeft John Maddens versie weinig te maken. Hij laat de historische bronnen voor wat ze zijn. Daarom geen vermelding van de Engelse dichter Arthur Brooke, die vermoedelijk Shakespeares directe inspiratiebron was bij het schrijven van een der grootste liefdesverhalen uit onze cultuurgeschiedenis. Regisseur Madden en zijn scenaristen leggen een verband tussen kunst en leven. *Romeo and Juliet* was er niet gekomen als de auteur niet iets gelijkaardigs had beleefd. Randelementen als de strijd tussen twee vijandige families en het degengekletter worden hem, terloops, door zijn omgeving in de schoot geworpen.

Een dergelijke aanpak doet niets af van het genie Shakespeare. Integendeel. Door het menselijke van Shakespeare te beklemtonen wordt zijn universele, literaire en poëtische betekenis zo mogelijk nog duidelijker. Koningin Elizabeth zegt het zelf. Shakespeare is de eerste die erin slaagt om echte liefde te beschrijven en ze op het toneel te brengen.

Luisteren naar de dialogen is een feest zonder einde. Veel ervan komen letterlijk uit teksten van Shakespeare. Ze worden, uiteraard, in een andere context geplaatst. Zo heeft Shakespeare het over *words, words, words* als hij zich neervlijt op de sofa van zijn „psychiater". En wie allusies verwacht op en over „was het de leeuwerik of de nachtegaal" komt niet bedrogen uit. Als toemaatje krijg je zelfs de naam van de dagschotel in de lokale taverne.

Met historische gebeurtenissen en figuren wordt heerlijk gedold. Van Christopher Marlowe, de grote concurrent van Shakespeare, weet men dat hij in 1593 stierf. Hoe die figuur in het verhaal wordt gesmokkeld en de omstandigheden waarin hij stierf, worden verwerkt, getuigt van de rijke verbeelding van de scenaristen.

Zo kan men nog een tijdje doorgaan en wijzen op de soms vernietigende radheid van tong van Elizabeth I en op de parallellen tussen het Elizabethaans theater en het hedendaagse Hollywood. Vervang de rivaliteit tussen de toneelgezelschappen door die van de filmstudio's en je hebt de meest voor de hand liggende. Filmgenerieken verschillen niet van aankondigingen van vroegere theatervoorstellingen. Of omgekeerd.

Shakespeare in love steekt vol knipoogjes en je hoeft geen kenner van *de bard* te zijn om alles te snappen. De opvoering van *Romeo en Juliet* in de film mocht gerust enkele minuten korter. Maar daar zullen de fans van Joseph Fiennes, Tom Wilkinson, Ben Affleck, Geoffrey Rush, Judi Dench, Simon Callow en, vooral, van een schitterende Gwyneth Paltrow het niet mee eens zijn.

Bron: <https://www.standaard.be/cnt/dss9903110003>